

پرسشنامه رشد کودک

رشد اجتماعی-خودیاری-حرکات درشت
حرکات ظریف-زبان بیانی-درک زبان-حروف و ارقام
سنین ۱ الی ۶ سال

دکتر هارولد ایبرتون

مترجمان:

دکتر فرهاد چنگیزی

دکتری روانشناسی کودکان استثنایی

انتشارات پرنده

● پرسشنامه رشد کودک
● نویسنده: دکتر هارولد ایرتون

مترجمان: دکتر فرهاد چنگیزی، دکتر یروانشناسی کودکان استثنائی

● مدیر اجرایی: سید امین سقراطی ● ویراستار: مژگان عطار ● حروف چاپی: خانه کاتبان ● چاپ: مشکی
● تابستان ۱۴۰۱ چاپ سوم ● تیراژ: ۳۰۰ نسخه ● قیمت: ۵۵۲۰۰ تومان ● حق چاپ محفوظ است. ©

انتشارات پرنده

سرشناسه	: ایرتون، هری
عنوان و نام پدیدآور	: Ireton, Harry
مشخصات نشر	: پرسشنامه رشد کودک... / مولف هارولد ایرتون؛ مترجمان فرهاد چنگیزی، منا سمعی-سنجائی؛ ویراستار مژگان عطار.
مشخصات ظاهری	: تهران: انتشارات پرنده، ۱۳۹۵.
شابک	: [۲] ۸۴ ص.؛ جدول، نمودار ۱۴/۵ × ۲۱۰ م.م
وضعیت فهرست نویسی	: 978-600-95474-1-8
یادداشت	: فایا
موضوع	: عنوان اصلی: Child development inventory, 1992.
موضوع	: کودکان -- رشد -- آزمون‌ها
موضوع	: Child development -- Testing
موضوع	: استعداد -- آزمون‌ها
موضوع	: Ability -- Testing
شناسه افزوده	: چنگیزی، فرهاد، ۱۳۴۰، مترجم
شناسه افزوده	: سمعی سنجائی، منا، ۱۳۶۸، مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ / RJ۵۱
رده بندی دیویی	: ۶۱۸/۹۲۰۰۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۶۱۸۹۹

● وبسایت: www.parandepub.ir
● ایمیل: info@parandepub.ir

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	پرسشنامه رشد کودک
۷	نمونه هنجار
۱۱	کتابچه پرسشنامه رشد کودک
۱۳	پاسخنامه و نمرده‌دهی
۳۳	نیمرخ پرسشنامه رشد کودک
۷۳	تفسیر نتایج پرسشنامه رشد کودک
۴۴	مطالعات کودک
۶۰	تفاوت‌های جنسی
۶۵	روایی و پایایی
۷۲	همبستگی بین مقیاس‌ها
۷۶	پیوست

مقدمه

ارزیابی رشد کودکان خردسال، مستلزم کسب اطلاعات از والدین کودک است. مشاهدات والدین از کودکان و نگرانی‌های آن‌ها درخصوص فرزندان خود، شامل اطلاعات حیاتی درباره نیازها و فرآیند رشد کودکان هستند. آرنولد گزل، پدر علم بیماری‌های رشدی کودکان، این امر را سال‌ها پیش (۱۹۴۰) مورد توجه قرار داد. پیرو مدل گزل، آزمون غربالگری رشدی دنور نیز شامل گزارش والدین از رفتار کودک، به‌علاوه مشاهده حرفه‌ای و انجام آزمایش‌های مختصر می‌باشد. برای بهبود روند آموزش در دوران کودکی، اهمیت مشارکت والدین در ارزیابی پیشرفت کودک و برنامه آموزشی کودک از طریق پیگیری دستورالعمل مشخص برای والدین، مورد تایید قرار گرفته است (حقوق عمومی، ۹۹-۴۵۷).

پرسشنامه رشد کودک (CDI، ۱۹۹۳) جایگزین پرسشنامه اصلی رشد کودک مینه سوتا (MCDI، ۱۹۷۲) است. هر دو پرسشنامه باهدف ارائه روش‌هایی نظام‌یافته جهت کسب اطلاعات رشدی مفضل از والدین در مورد کودک طراحی شدند. پژوهش MCDI حدود بیست و پنج سال پیش اجرا شد؛ زیرا مشاهدات مباین می‌داد که گزارش‌های والدین از مهارت‌های رشدی کودکانشان، معمولاً، به خوبی با نتایج آزمون‌های اجرا شده بر روی کودکان همسو بود. پژوهش انجام‌گرفته، این یافته را که اکثر والدین کودکان کم سن و سال، می‌توانند گزارش‌های صحیحی از رشد فعلی کودک خود فراهم کنند، تایید کرده است. این مساله، به خصوص زمانی بارزتر است که از والدین درخواست شود که به صورتی نظام‌یافته و واضح، همانند MCDI، اطلاعات خود را گزارش نمایند.

MCDI فرایند رشد فعلی کودکان یک تا شش ساله را براساس گزارش مادر از آن‌چه که کودکش انجام می‌دهد و وی شاهد آن است، مورد بررسی قرار می‌دهد. پژوهش ما بر روی پرسشنامه حاضر، مبتنی بر گزارشات مادران از فعالیت‌های کودکانشان بود؛ زیرا در مورد اکثر کودکان، مادر والدی است که کودک را خوب می‌شناسد. با وجود این که پرسشنامه براساس گزارشات مادران تنظیم شده است، پدر کودک یا برخی دیگر از مراقبین یا معلم کودک، در صورتی که رفتار کودک را به‌طور گسترده مشاهده کرده باشند، می‌توانند پرسشنامه را تکمیل کنند. اطلاعات جمع‌آوری‌شده توسط MCDI، نیم‌رخ از رشد فعلی کودک را در هفت حوزه فراهم می‌کند: حرکات درشت، حرکات ظریف، زبان

بیانی، درک زبانی، درک موقعیت، مراقبت از خود، و حوزه شخصی- اجتماعی، همچنین، پرسشنامه دربرگیرنده معیاری از رشد کلی، به نام مقیاس رشد عمومی می باشد.

در ابتدا، MCDI با هدف شناسایی و ارزیابی کودکان دارای مشکلات رشدی، طراحی شد. در ادامه، متوجه شدیم که والدین نگران، فرصت مشارکت در ارزیابی کودکان را غنیمت شمرده اند. این امر برخلاف فرض متخصصین بود که معتقد بودند، MCDI "بیش از حد طولانی" است و پاسخ دادن به آن، برای والدین خسته کننده خواهد بود. در حقیقت، والدین، در فرایند ارزیابی، به جای این که مشاهده گران منفعلی باشند، فعالیت با پژوهشگران همکاری کردند. در ارزیابی های تخصصی از رشد کودک، ادراک های والدین و نگرانی ها و گزارش های آن ها در قالب MCDI، نقش مهمی را ایفا کردند. به این ترتیب، ارتباط والدین و متخصصان بسیار بهبود یافت. MCDI، به عنوان معیار پیشرفت رشدی کودکان نرمال نیز به کار رفته است. در این جا، هدف بالا بردن مشارکت والدین در فرایند آموزش دوران اولیه کودکی بوده است.

MCDI به طور گسترده در مورد کودکان دوره پیش دبستان و زمینه های مربوط به بیماری های کودکان استفاده شده است و موضوع پژوهش های گسترده در خلال بیست سال گذشته بوده است. پرسشنامه های دیگری برای ارزیابی رشد کودک ایجاد شده اند، که شامل پرسشنامه رشد شیرخواران مینه سوتا، پرسشنامه رشد اولیه کودک، و پرسشنامه رشد پیش دبستانی می باشند (به پیوست مراجعه کنید).

پرسشنامه رشد کودک

پرسشنامه جدید رشد کودک (CDI) شبیه به MCDI است. این چاپ جدید، MCDI را به روز نمود و آن را به دو شیوه مهم بهبود داد. نخست، ایجاد مجموعه ای کامل تر از موارد، برحسب پوشش سنی و حذف موارد ضعیف؛ دوم، نامیدن یک نمونه چهار معرّف معاصر. همچنین CDI ساده تر است و کاربرد آن آسان تر می باشد. CDI رشد را در قالب هشت حوزه اندازه گیری می کند: حوزه اجتماعی، مراقبت از خود، حرکات درشت، حرکات ظریف، زبان بیانی، درک زبان، حروف، و اعداد. درضمن شامل یک مقیاس رشد عمومی نیز می باشد.

CDI نسبت به MCDI برتری هایی دارد از این لحاظ که مواردی را جهت ارزیابی نگرانی های والدین در مورد بیانی کودک، شنوایی، سلامت و رشد و نمو وی اضافه کرده است. درضمن، شامل موارد جدیدی جهت اندازه گیری مشکلات عاطفی و رفتاری مختلف کودکان خردسال می باشد. سلامتی و رشد و سازگاری کودکان، با یکدیگر ارتباط نزدیکی دارند. بیماری هایی همچون عفونت های گوش میزمین، ممکن است در شنوایی کودک، توانایی توجه کردن، و رشد زبانی کودک تداخل ایجاد کنند. بیماری های مزمن مانند آسم، ممکن است با توانایی کودک در عمل کردن و سازگاری و رشد اجتماعی و یادگیری وی تداخل یابد. کودکان دارای مشکلات رفتاری، مثل مشکلات سطح توجه- فعالیت، یا مشکلات عاطفی مثل خجالت یا ترس بیش از حد، قادر به یادگیری

نخواهند بود. CDI تصویری از رشد فعلی کودک و احتمالاً علایم و مشکلات مربوطه را ارائه می‌دهد.

CDI جهت ارزیابی کودکان ۱۵ ماهه الی شش ساله و همچنین در مورد کودکان بزرگ‌تری به کار می‌رود که در دامنه سنی یک تا شش سالگی عمل می‌کنند. CDI صرفاً شامل تعداد محدودی از آیتم‌های مربوط به شیرخواران است. برای کودکان زیر ۱۵ ماه، پرسشنامه رشد شیرخواران مینه سوتا، گزینه مناسب‌تری محسوب می‌شود.

CDI متشکل از یک کتابچه و پاسخنامه‌ای برای والدین و یک برگه ترسیم نیمرخ رشدی کودک جهت ثبت نتایج است. کتابچه، شامل ۲۷۰ آیتم است که رفتار کودک را در شش و نیم سال اول زندگی توضیح می‌دهند. این آیتم‌ها شامل آن دسته از مهارت‌های رشدی کودکان خردسال هستند که توسط والدین در شرایط روزمره قابل مشاهده‌اند. آیتم‌های مذکور، به واسطه تحقیق بر شاخص‌های مناسب برای تفکیک کودکان بزرگ‌تر از کودکان جوان‌تر به دست آمده‌اند. در کتابچه CDI، موارد براساس مقیاس گروه‌بندی می‌شوند. موارد هر مقیاس دارای ترتیب سنی تصادفی هستند. در دستورالعمل‌ها از والدین خواسته می‌شود که به هر آیتم، با انتخاب بله یا خیر روی پاسخنامه جواب بدهند. نمره‌ها با شمارش تعداد پاسخ‌های بله برای هریک از مقیاس‌هایی که الگوی نمره‌دهی واحدی را به کار می‌برند، محاسبه می‌شوند. سپس، نمره‌های مقیاس‌ها روی برگه نیمرخ پرسشنامه رشد کودک ثبت می‌شوند. نیمرخ ترسیم‌شده، رشد کودک را در مقایسه با هنجارهای مربوط به سن کودکان از یک تا شش سالگی به تصویر می‌کشد. هنجارهای سنی نیمرخ، مبتنی بر نمونه ۵۶۸ نفری از کودکان یک تا شش سال و سه ماهه می‌باشند.

در ضمن، کتابچه شامل سی مورد از مشکلات کودکان است که علایم مختلف و مشکلات رفتاری کودکان خردسال را تشریح می‌کنند. این سی مورد، در پژوهش ما با پرسشنامه پیش‌دبستانی مینه سوتا به دست آمده‌اند، که میزان بلوغ را برای کودکان پیش‌دبستانی ارزیابی می‌کند. موارد، همچنین، برگرفته از پرسشنامه رشد پیش‌دبستان هستند که معیار خلاصه‌شده غربالگری پیش‌دبستانی برای کودکان سه تا شش ساله است.

آیتم‌های CDI

آیتم‌های کتابچه CDI حاصل فرایند طولانی طراح‌ی و انتخاب موارد هستند. در مرحله طراح‌ی، عباراتی ساخته می‌شوند که رفتار کودکان خردسال را توصیف می‌کنند. این عبارات‌ها را با بررسی گسترده ادبیات رشد کودک و از محتوای آزمون‌های روان‌شناسی کودکان سنین پیش‌دبستانی به دست آوردیم. هرچا که شکافی در مطالعات وجود داشته است، عبارات بیش‌تر براساس نگرش‌های والدین، اضافه شده‌اند. مجموعه اولیه آیتم‌های "خام" MCDI مشتمل بر حدود دو هزار عبارت بوده است. موارد تکراری حذف شدند و موارد باقی‌مانده به زبان توصیفی ساده بازنویسی شدند.